

Капітан корабля зі скарбами історії

На хвилях бурхливого життєвого моря ось уже 70 років прямує за курсом корабель, назва якого грецькою звучить “Archeion”, латинською “Archivum”, а українською, на перший погляд, доволі просто – “Архів”. Цей корабель має один шлях: від берега, що ховається далеко за горизонтом і торкається вічності, – до берега майбутнього. А у своїх трюмах перевозить він безцінний багаж – пам’ять поколінь, і головна його місія: зберегти й передати її нащадкам.

Мінялися члени команди – за сімдесят років діяльності архіву виросла ціла плеяда архівістів, кожен з яких зробив свій внесок у розбудову архівної справи на Прикарпатті, але курс корабля був незмінним. Бути ж капітаном цього корабля історії – це ціле мистецтво. Адже саме він відповідає за безперебійне функціонування всіх без винятку механізмів: щоб корабель впевнено йшов обраним курсом, долаючи всі рифи, мілини, оминаючи “айсберги”, щоб не потрапила в трюми вода й не пошкодила безцінний вантаж, щоб ювелірною майстерністю зупинити руйнівний вплив часу, щоб надійними були компаси й поповнювались запаси, щоб привідкрити завісу над найціннішими скарбами (про які відомо тільки втаємниченим членам команди), щоб підказати його пасажирам (більшість з яких, потрапляючи на палубу корабля історії, вважають, що це легка прогулянка), як не заблукати в нетрях історії...

Упродовж незмінних 16-ти років міцно тримає його штурвал директор Державного архіву Івано-Франківської області Катерина Петрівна Мицан. І в тому, що наш прикарпатський корабель курсує успішно, а архів серед архівістів, науковців України вважається одним з наймодерніших і найкомфортніших для дослідників, чимала її заслуга. І мабуть зовсім не випадковість, а знакова подія, що ювілей Катерини Петрівни співпав з 70-річчям створення Державного архіву Івано-Франківської області та системи архівних установ на Прикарпатті.

... Вона народилася 4 січня 1955 р. у колишньому містечку Букачівці на Рогатинщині, дитячі ж і юнацькі роки пройшли в Надвірній – мальовничій прикарпатській місцині, у чарівному краї, з джерел якого й донині черпає свою енергію й відвертість. Загальний трудовий стаж ювілярки становить 37 років (з них на державній службі – 25 років). Доводилося спочатку працювати робітницею в БМУ “Лісбуд” Надвірнянського лісокомбінату, в торгівлі, на вчительській освітянській ниві й у вищій школі.

У систему архівних установ області Катерина Петрівна прийшла в 1984 р. Кажуть, що люди, які приходять працювати в архів, або дуже швидко йдуть з нього, або якщо вже залишаються – то на все життя. Бо це напрочуд цікава, захоплююча, але й неймовірно складна і, навіть, фізично важка робота. Витримують далеко не всі. Чверть століття віддала Катерина Петрівна архівній справі Прикарпаття. А всі її тонкощі знає не з інструкцій і основних правил роботи – настільної книги архівістів, а з власного досвіду, адже за цей час працювала практично на всіх ділянках архівної справи: в госпрозрахунковій групі, відділі комплектування, відомчих архівів та діловодства; відділі зберігання (старшим охоронцем фондів); відділі фізичної схоронності документів (реставратором); відділі інформації та використання документів. Із 1990 до 1993 року К. П. Мицан – завідувача міським архівом Івано-Франківського міськвиконкому. Наказом Головного архівного управління при Кабінеті міністрів України №56-к від 11.08.1993 р. призначена директором Державного архіву Івано-Франківської області.

Мабуть для кожного спеціаліста є дуже важливо бути професіоналом. Це риса, яка досягається в процесі набуття знань, досвіду й величезної праці. Щоб дійсно стати професіоналом, потрібен час. Не всі досягають цього, мабуть, найвищого професійного звання, Катерина Петрівна досягла. Вона – фахівець. Фахівець високого гатунку, яких не так багато в сучасній архівній галузі.

Стати такого рівня фахівцем допоміг їй як досвід, так і, можливо в першу чергу, освітній рівень, який здобула в престижному вузі – Львівському

державному університеті (1974–1979 рр., спеціальність „історик, викладач історії та суспільствознавства”). Але навчалась Катерина Петрівна впродовж всього свого трудового стажу: пройшла курс навчання в Московському історико-архівному інституті (1987), а в 1999 р. закінчила Українську Академію державного управління при Президентові України (Львівську філію) і отримала другу вищу освіту за спеціальністю “Державне управління” та здобула кваліфікацію магістра державного управління.

Уже як відомий фахівець архівної справи Катерина Петрівна була учасником багатьох міжнародних форумів архівістів, участь у роботі яких допомагала Катерині Петрівні втілювати в роботу Держархіву області міжнародний досвід архівної справи та налагоджувати міжнародні зв’язки.

Із самого початку роботи на посаді директора Державного архіву Івано-Франківської області Катерина Петрівна постійно займалася питаннями архівного будівництва в області. Саме завдяки її зусиллям архіву виділено нове приміщення, оскільки старе вже зовсім не задовольняло потреби архіву. Питання фінансування проекту реконструкції колишньої галантерейної бази “Галант” по вул. Сагайдачного, 42а, в якому з 1998 р. розміщено архів, постійно піднімалося директором архіву перед облдержадміністрацією, в засобах масової інформації, на колегіях Держкомархіву. На сьогоднішній день адмінприміщення та площа архівосховищ, саме завдяки зусиллям К. П. Мицан, повністю задовольняють потреби архіву.

Під контролем Катерини Петрівни постійно перебуває й стан розвитку архівної справи в області, чому сприяють як щоденні контакти, так і комплексні, тематичні, контрольні перевірки роботи архівних підрозділів райдержадміністрацій та міських рад.

Але при цьому Катерина Петрівна впродовж роботи на архівній ниві ніколи не обмежувалася виконанням суто визначених у посадовій інструкції завдань. Вона не тільки управлінець, а й відомий історик-науковець, джерелознавець. А відсутність наукових ступенів аж ніяк не применшує значення її наукових доробок у царині історії й джерелознавства. Тематика

наукових досліджень К. П. Мицан найрізноманітніша: діяльність органів місцевого самоврядування в Станіславському воєводстві в 20–30-х роках ХХ століття (тема її магістерської роботи); друга хвиля української еміграції до Канади; антивоєнний рух на Західній Україні в 1917–1939 рр.; прогресивний жіночий рух у Галичині з кінця ХІХ століття і до 1939 р.; діяльність „Союзу українок”; історія профспілкового руху на Західній Україні; шевченкіана на Прикарпатті на початку ХХ століття; боротьба ОУН-УПА в 1944–1950-х рр.; історія Рогатинщини та ін. Катерина Петрівна є автором буклету, присвяченого 50-річчю архівної справи на Прикарпатті, та відповідальним редактором першого тому путівника „Державний архів Івано-Франківської області”. Результати наукових досліджень опубліковані в наукових часописах „Пам’ятки: археографічний щорічник”, культурно-просвітньому краєзнавчому часописі „Галичина”, історико-культурологічному щомісячнику „Галицька старовина”, у матеріалах конференцій, чисельних публікаціях в обласних та районних газетах та ін.

Мицан К. П. є членом редколегії таких вагомих видань, як “Реабілітовані історією”, “Книга Пам’яті України”, “Прикарпаття: спадщина віків” та ін., підготовка яких здійснювалась частково на основі документів ДАІФО. А безпосередньо інформаційні матеріали ДАІФО, теж за ініціативою Катерини Петрівни, мешканці Івано-Франківська мають можливість побачити на виставках до дня міста.

Та найвагомішим здобутком Катерини Петрівни як джерелознавця є робота над історією ЗУНР: підготовка тематичних підбірок за матеріалами преси періоду ЗУНР, які зберігаються у фондах науково-довідкової бібліотеки ДАІФО; участь у пошуках документів ЗУНР в архівах ФРН (Бонн, Мюнхен). І, звичайно ж, робота разом з професором Олександром Юхимовичем Карпенком над упорядкуванням 5-томного збірника „Західно-Українська Народна Республіка. 1918–1923. Документи і матеріали” – унікального у світовій історичній науці видання, яке через призму

документів й матеріалів висвітлює історію держави від моменту виникнення до кінця існування.

Загалом, принцип висвітлення історичних подій мовою документів, проходить червоною ниткою у всіх наукових доробках історика-архівіста Мицан К. П.

Тому її нагороди є дійсно заслуженими. Рішенням Колегії Головного управління державної служби України від 17.11.2004 р. її нагороджено нагрудним знаком “За сумлінну працю”, а указом Президента України від 22 грудня 2008 року №1193/2008 присвоєно почесне звання “Заслужений працівник культури України”.

Як директор Катерина Петрівна завжди відзначалась ініціативністю, принциповістю, відповідальністю та професійною компетентністю, була вимогливою до себе та інших, відвертою у спілкуванні. А її допомога архівістам, як керівника високого професійного рівня, особливо в царині використання документів, виконання завдань Держкомархіву, підготовці статей, публікацій, видань, путівників та оформленням запитів громадян і установ є неоціненною. За що їй глибокий уклін і шана.

Колектив Державного архіву Івано-Франківської області та колективи архівних відділів райдержадміністрацій та міських рад вітають ювілярку, бажають їй міцного здоров'я, щастя, тепла, радостей земних, душевного спокою, любові від рідних і близьких, творчої наснаги в праці на архівній ниві!

Л.Міщанчук, Л.Соловка